

Cesta ke stabilnější elektrizační soustavě: Kapacitní mechanismy dostaly zelenou od Komise

Mgr. Anna Cervanová, LL.M.
advokátka / Senior Associate
ROWAN LEGAL
cervanova@rowan.legal

Evropská komise 16. července 2026 schválila v souladu s pravidly EU pro veřejnou podporu kapacitní mechanismy pro Českou republiku. Jedná se o první mechanismus tohoto typu schválený podle rámce veřejné podpory Dohody o čistém průmyslu (CISAF), který Komise přijala dne 25. června 2025.

Česká republika tak dostala zelenou pro zavedení systému, který má prostřednictvím pravidelných aukcí a plateb za dostupnost výkonu zajistit, že v tuzemské elektrizační soustavě bude i po odstavení uhelných elektráren dostatek záložních zdrojů. V následujícím textu shrnujeme, jak bude tento systém fungovat a co přinese výrobcům elektřiny, obchodníkům i koncovým zákazníkům.

Co jsou kapacitní mechanismy?

Kapacitní mechanismy lze chápat jako opatření směřující k zajištění nezbytné úrovně zdrojové přiměřenosti (tj. schopnosti elektroenergetické soustavy zajistit v čase dostatek disponibilního výkonu pro pokrytí poptávky po elektřině), a to prostřednictvím odměňování vybraných zdrojů za jejich dostupnost (tzv. kapacitní platba).

Jinými slovy, smyslem kapacitních mechanismů je zajistit, aby byly v elektrizační soustavě vždy k dispozici zdroje schopné vyrovnat nedostatek elektřiny a pokrýt aktuální poptávku. Typicky se jedná o zdroje, které nemusí vyrábět elektřinu nepřetržitě, ale jsou připraveny na pokyn výrobu zahájit, např. plynové elektrárny.

Právě omezená doba využití těchto zdrojů však může představovat problém z hlediska jejich ekonomické životaschopnosti. Náklady na jejich udržování a připravenost k výrobě totiž mohou převyšovat výnosy, které jsou tyto zdroje schopny získat z běžných dodávek. Samotný trh tedy nemusí investorům zajistit dostatečné výnosy pro zdroje, které budou vyrábět pouze omezený počet hodin, ačkoliv právě v těchto hodinách mohou být pro stabilitu elektrizační soustavy klíčové.

Kapacitní mechanismy proto vytváří dodatečný ekonomický stimul, který má kompenzovat tuto nedostatečnou tržní návratnost a motivovat provozovatele zdrojů k zachování či dalšímu rozvoji kapacit, které jsou pro bezpečný provoz soustavy nepostradatelné.

Mgr. Malvína Izáková
advokátka / Associate
ROWAN LEGAL
izakova@rowan.legal

Aukce aneb o čem to vlastně bude?

Systém kapacitních mechanismů bude v České republice založen na tzv. aukcích. Ty budou pravidelně vyhlašovány ze strany provozovatele přenosové soustavy, společnosti ČEPS, a.s., na základě nediskriminačních, objektivních a jasně daných kritérií.

Do aukce se budou moci přihlásit výrobci elektřiny, kteří provozovateli přenosové soustavy nabídnou cenu, za kterou jsou ochotni udržovat k dispozici sjednaný výkon v budoucím období. Výherci aukcí vybírání v závislosti na nabídnuté ceně budou oprávněni požadovat pravidelnou platbu za disponibilitu výkonu; na oplátku budou povinni dodat sjednaný výkon při nedostatku elektřiny v soustavě. Kapacitní mechanismy (označované také jako kapacitní trh) by tak měly poskytnout finanční motivaci pro výstavbu nových záložních elektráren a bateriových úložišť.

Řešení nestabilní elektrizační soustavy

Zavedení kapacitních mechanismů je reakcí na postupně rostoucí riziko nedostatečné zdrojové přiměřenosti české elektrizační soustavy. Tento problém se prohlubuje zejména v souvislosti s očekávaným postupným odstavováním uhelných elektráren, které stále tvoří významnou část disponibilního výkonu soustavy. K dokončení výstavby nových flexibilních zdrojů, které by uhlé elektrárny nahradily, ovšem dosud nedošlo.

Systém kapacitních mechanismů má shora popsané riziko eliminovat tím, že vytváří dodatečný a samostatný zdroj příjmu pro ty subjekty, které se zavazují udržovat výkon k dispozici pro případ jeho nedostatku v soustavě. Nejedná se tedy o podporu samotné výroby (zelené) elektřiny, ale o platbu za dostupnost kapacity. Jinak řečeno, jde o zajištění toho, že v soustavě bude i po odstavení dalších uhelných zdrojů k dispozici dostatek říditelného výkonu pro pokrytí špiček spotřeby a předcházení stavu nouze či výpadků.

Závěrem

Schválení českého systému kapacitních mechanismů Evropskou komisí představuje významný krok pro českou energetiku. Již nyní je postaveno na jisto, že režim schválený

Evropskou komisí bude fungovat po dobu deseti let od července 2026, přičemž jednotlivé smlouvy o dodatečné kapacitě mohou být uzavírány až na patnáct let a celkový rozpočet systému se odhaduje mezi 3,1 až 6,2 miliardy EUR v závislosti na výsledcích aukcí. První období, pro které budou uvedené smlouvy uzavírány, je plánováno od listopadu 2030 do října 2031.

Samotným schválením ze strany Evropské komise ovšem nedochází k zahájení aukcí ani založení nároku na platbu, neboť systém kapacitních mechanismů musí být ještě řádně implementován na vnitrostátní úrovni, a to zejména prostřednictvím opatření obecné povahy podle § 35 energetického zákona. K tomu došlo ze strany Ministerstva průmyslu a obchodu dne 6. srpna 2026.

Pro subjekty obchodující s elektřinou představuje zavedení kapacitních mechanismů nový zdroj příjmů, neboť vedle obchodování s elektřinou či poskytování služeb výkonové rovnováhy vzniká možnost obdržet finanční prospěch za pouhou dostupnost výkonu, zatímco náklady systému kapacitních mechanismů ponesou prostřednictvím regulované složky ceny elektřiny zejména koncoví zákazníci. Praktický dopad systému na jednotlivé subjekty působící na elektroenergetickém trhu však ukáže až konečná podoba vnitrostátní implementace a výsledky prvních aukcí.